

||:OBC

ORQUESTRA SIMFÒNICA
DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA

FUNDADA L'ANY 1944 PER
EDUARD TOLDRÀ (1895-1962)

TEMPORADA
DE CONCERTS

2011
2012

23

Programa de mà
27, 28 i 29 d'abril de 2012

EL WAGNER MÉS SIMFÒNIC

Orquesta Simfònica del Gran Teatre del Liceu
Josep Pons director

L'AUDITORI

GUSTAVO DUDAMEL

ORQUESTA SIMÓN BOLÍVAR

DISSABTE 30 JUNY 2012 | 21h
L'AUDITORI · SALA 1

www.auditori.cat

L'AUDITORI

ABRIL 12

DIVENDRES 27 | 21h · DISSABTE 28 | 19h · DIUMENGE 29 | 11h

Sala 1 Pau Casals

2 3 EL WAGNER MÉS SIMFÒNIC

Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

Josep Pons director

I

Richard Wagner (Leipzig 1813 - Venècia 1883)

<i>Els mestres cantaires de Nuremberg</i> . Obertura (1861-1867)	10 min
<i>Parsifal</i> . Encantaments del Divendres Sant (1876-1882)	10 min
<i>Tristany i Isolde</i> . Preludi i mort d'Isolda (1856-1859)	17 min

II

Richard Wagner (Leipzig 1813 - Venècia 1883)

El capvespre dels déus. Fragments (1850-1874) 40 min

Sortida del sol
Viatge de Siegfried
Marxa fúnebre de Siegfried
Final

La durada de les obres és aproximada. La pausa serà de 20 minuts.

Agrairiem que apaguéssiu els mòbils, desactivéssiu les alarmes sonores i continguéssiu els estossecs. Un mocador redueix notablement el soroll.

COMENTARIS AL PROGRAMA

Wagner es va veure obligat a escriure una òpera per encàrrec del rei de Baviera, Lluís II, que servís perquè el compositor es congratés el públic de la capital bavaresa. Hem de tenir en compte que el rei era conscient que tot el món wagnerià que ell adorava era considerat una extravagància costosa i, per tant, no es podia llançar a finançar el gran projecte del teatre que Wagner volia edificar. Calia presentar al públic de Munic una obra amb trets humans, que no se n'anés pels mons de la mitologia i que tingués una música assequible. Wagner va complir amb escriure l'encàrrec del rei i va situar l'obra al món, més o menys mitificat, dels concursos populars de cant que els gremis de Nuremberg duïen a terme cada any, i dels quals havia sorgit un compositor popular i prestigiós, Hans Sachs (1494-1576), cordoner-poeta que s'hi havia fet famosos. L'obertura d'aquesta extensa òpera, *Els mestres cantaires de Nuremberg*, és la més llarga de l'autor, un parell de minuts més que el també extensíssim *El capvespre dels déus*, la darrera part de la *Tetralogia*. L'ambient musical de la peça, també força extensa (prop de 10 minuts), és molt brillant i festiu, ja que tota l'acció passa a la ciutat de Nuremberg al voltant de la festa de Sant Joan, que és el moment culminant de la vida musical dels gremis. Es tracta d'una introducció orquestral instrumentada molt curosament que inclou diversos dels *leitmotiv* més importants de l'òpera, ja que Wagner, tot i no donar tant de relleu al seu "sistema" compositiu, no va voler renunciar al seu invent musical més prestigiós (encara que ell poques vegades va utilitzar aquesta expressió als seus escrits). L'obertura enllaça directament amb el final de la funció religiosa (protestant) de l'església de Santa Caterina, on hi ha els primers protagonistes de l'obra: Eva, Walther i Magdalene.

Wagner va repartir al·lusions diverses a la música litúrgica luterana a les seves obres, especialment a *Parsifal*

Aquesta concepció religiosa d'esperit protestant (Wagner havia estat acusat de ser filocatòlic, sobretot arran del *Tannhäuser*) va repartir al·lusions diverses a la música litúrgica luterana a les seves obres, molt especialment a *Parsifal*, però la seva inventiva (tot i que no era un home religiós) inclou curioses connexions entre el món místic i la natura. Això es posa de manifest en aquesta darrera obra quan el nou cavaller del greal que serà Parsifal arriba al davant del temple, ara mig abandonat pels cavallers, un Divendres Sant. Per aquest motiu hi arriba amb la llança encarada a terra –en un dia sant mai no es lluitava. Gurnemanz, un dels pocs cavallers encara fidels al temple que s'ha refugiat en una cabana propera, el veu arribar i, quan el jove descansa de les dificultats que ha tingut per retrobar el temple, la música experimenta una transformació lírica amb un fonament místic: la glòria de la diada religiosa té un efecte fascinant sobre el paisatge que els envolta. Gurnemanz ho explica així en la traducció de Joaquim Pena del 1924:

"Ço és del Sant Divendres l'encís."

I més tard afegeix:

"El plor contrit del pecador és
Qui avui, tornat rosada,
Arruixa el camp, la prada,
Fent-los així fructífers."

En aquest moment se sent reiteradament el tema *L'encís de la natura*, juntament amb molts altres motius musicals dels quals *Parsifal*, la més madura i exuberant de les obres wagnerianes, n'és plena a vessar. Però Wagner també va dedicar una bona part de la seva obra a l'amor humà, un tema

que havia tractat des d'una òptica molt especial al *Tannhäuser* (1845) i que va emprendre des d'un punt de vista totalment diferent a *Tristany i Isolda*, un homenatge del compositor a la dama que no havia aconseguit, Matilde Wesendonck, la qual cosa converteix aquesta obra en un cant a l'amor sublim.

L'obertura de *Tristany i Isolda* (Munic, 1865, però enllestida sis anys abans) va plantejar una polèmica important així que es va estrenar per l'enigmàtica manca de tonalitat precisa de l'anomenat "acord de Tristany", que planteja una dissonància no resolta segons les lleis de l'harmonia tradicional i que amb el temps va contribuir a demostrar la perfecta legitimitat de prescindir d'aquestes lleis. Es va obrir així la porta a tota mena de possibilitats compositives que han configurat el llenguatge musical del segle xx. L'extensa pàgina simfònica wagneriana, de més de 12 minuts de durada, inclou citacions repetides de l'enigmàtic acord de Tristany, a més de reproduccions de diversos dels *leitmotiv* de l'obra, com el de l'amor, que podríem qualificar d'amor "normal" i que més tard es veu superat per l'amor "sublim" (que no apareix a l'obertura, sinó al segon i el tercer actes, i sobretot, de manera molt vistosa, al darrer episodi de l'obra, *La mort d'Isolda*).

Tristany i Isolda expressa un sentiment d'amor humà, és un homenatge a Matilde Wesendonck, la dama que Wagner no havia aconseguit.

Efectivament, en aquest episodi Wagner descriu la mort per amor d'Isolda, que canta embolcallada pel tema de l'amor sublim (que Wagner va extreure de la *Polonesa militar* de Chopin!). Hem de tenir en compte que Isolda canta davant del castell de Kareol, situat a la costa bretona

i, per tant, a tocar del mar. A la segona part de la peça se sent clarament l'esclat de les onades a la costa rocallosa, i la veu d'Isolda ha de lluitar contra els impactes de les onades orquestrals, com el nedador inexpert lluita davant l'embat de les aigües en un mar agitat (fins i tot una de les frases d'Isolda és literalment tapada pel soroll de les onades). Finalment, però, les onades sonores s'apaivaguen i l'última nota vocal d'Isolda constitueix una emissió vocal d'un lirisme fabulós.

Si girem la vista cap a la darrera obra de la *Tetralogia*, *El capvespre dels déus*, veurem el costat més humà de Wagner. En aquesta obra el compositor explica, a través de diversos passatges orquestrals, alguns dels moments culminants de la història final de Sigfrid vinculada al món que l'envolta, com ara *La sortida del sol* (*Morgenröthe*), després del pròleg nocturn del cant de les Normes, que, amb l'embull dels seus fills vitals, pronostiquen la fi tràgica d'aquell món germànic primigeni. Després, l'alba s'expressarà en un breu episodi orquestral en què s'al·ludeix a una idea de Nietzsche sobre l'esdevenir de l'ésser humà, seguit per un altre episodi inspirat en la natura i que té una transcendència especial, perquè ens narra el viatge de l'heroi Sigfrid pel Rin. És un fragment musical descriptiu perquè hi "sentim" l'aigua del Rin que flueix cap a espais més amplis de reflux d'aigües de procedències diverses. Uns mesos més tard, el compositor txec Bedrich Smetana va fer una composició semblant en què descrivia com naixien les aigües que configuren el riu Moldava (segon dels poemes simfònics *Má vlast*, 1874).

Wagner va escriure pocs episodis tan impressionants com els del passatge en què l'heroi Sigfrid, víctima de la traïdoria del malvat Hagen, és portat a la pira funerària per ser cremat (i quina casualitat, i ho dic sense ironia, que l'alcalde de Bayreuth que va facilitar els terrenys per construir-

hi el teatre –i la casa de Wagner– es digués Hagen de cognom!). Com tots els grans episodis wagnerians, aquest passatge, d'una intensitat dramàtica gairebé sense equivalent a tota la *Tetralogia*, és una grandiosa marxa servida per la importantíssima col·laboració de la percussió i també del metall de l'orquestra, que arrossegueu literalment la resta dels instruments a una marxa que, de tan monumental, en algun moment sembla que perd el propi ritme. La concepció del drama wagnerià, després dels desastres de la Segona Guerra Mundial, ha mantingut en un segon terme aquesta immensa pàgina de gran impacte dramàtic, però una cosa no gaire sabuda és que aquesta marxa es va tocar amb motiu de l'enterrament de Francesc Macià (Barcelona, desembre del 1933). La *Tetralogia* acaba amb un extens passatge musical també molt elaborat, que és la darrera invocació de Brunilda davant la pira funerària de l'heroi Sigfrid mort, en una combinació d'al·lusions

musicals que constitueixen gairebé un còctel dels principals *leitmotiv* del cicle: el de les filles del Rin, que volen recuperar el cèlebre anell; el del Valhalla incendiat que s'enfonsa enmig de les flames, i el tema de la "redempció per amor" que canta Sieglinde al darrer acte de *La valquíria*, i que ara clou majestuosament l'obra més gran sorgida de les mans d'un compositor europeu.

Roger Alier

TV3 amb L'Auditori

PROGRAMA

23

Richard Wagner

Els mestres cantaires de Nuremberg. Obertura

- Orquestra Filharmònica de Viena
Wilhelm Furtwängler, director . EMI (1949)
- Orquestra Filharmònica de Berlín
Rafael Kubelik, director . Deutsche Grammophon (1963)
- Orquestra Simfònica de Chicago
Georg Solti, director . Decca (1972)

Parsifal. Encantaments del Divendres Sant

- Orquestra Filharmònica de Viena
Hans Knapperstbusch, director . Decca (1950)
- Orquestra Filharmònica de Viena
Wilhelm Furtwängler, director . EMI (1938)
- Orquestra Filharmònica de Berlín
Claudio Abbado, director . Deutsche Grammophon (2002)

Tristany i Isolde. Preludi i mort d'Isolda

- Orquestra Filharmònica de Berlín
Wilhelm Furtwängler, director . EMI (1938)
- Orquestra Filharmònica de Viena
Hans Knapperstbusch, director . Decca (1953)
- Orquestra de Filadèlfia
Christian Thielemann, director . Deutsche Grammophon (1997)
- Orquestra Filharmonica de Berlín
Herbert von Karajan, director . EMI (1974)

El capvespre dels déus

- Orquestra Filharmònica de Viena
Wilhelm Furtwängler, director . EMI (1954)
- Orquestra Filharmònica de Viena
Georg Solti, director . Decca (1982)
- Orquestra del Concertgebouw d'Amsterdam
Riccardo Chailly, director . Decca (1995)

ORQUESTRA SIMFÒNICA DEL GRAN TEATRE DEL LICEU

El primer director titular de l'Orquesta Simfònica del Gran Teatre del Liceu va ser Marià Obiols. En la seva història ha estat dirigida per batutes convidades, com ara Albert Coates, Antal Dorati, Karl Elmendorff, Franco Faccio, Manuel de Falla, Aleksandr Glazunov, Josef Keilberth, Erich Kleiber, Otto Klemperer, Hans Knappertsbusch, Franz Konwitschny, Clemens Krauss, Joan Lamote de Grignon, Joan Manén, Jaume Pahissa, Ottorino Respighi, Josep Sabater, Max von Schillings, Georges Sebastian, Richard Strauss, Igor Stravinsky, Hans Swarowsky, Arturo Toscanini, Antonino Votto i Bruno Walter; i darrerament Sylvain Cambreling, Rafael Frühbeck de Burgos, Jesús López Cobos, Riccardo Muti, Vaclav Neumann, Josep Pons, Antoni Ros-Marbà, Peter Schneider i Silvio Varviso.

Els directors titulars de la formació han estat Eugenio M. Marco, Uwe Mund, Bertrand de Billy i Sebastian Weigle. Actualment el director musical és Michael Boder.

L'Orquesta del Gran Teatre del Liceu va col·laborar per darrera vegada a la Temporada de l'OBC a L'Auditori el passat mes de novembre del 2011

Concerts de l'OBC per rne

Podeu tornar a sentir aquest programa, connectant amb Ràdio Clàssica de RNE el mateix diumenge a partir de les 20 h.

R. Clàssica Barcelona
F. M. 93.0

R. Clàssica Girona
F. M. 91.1

R. Clàssica Lleida
F. M. 89.2

R. Clàssica Tarragona
F. M. 91.5

radio clásica
rne

Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

Primers violins

Kai Gleusteen, concertino
Kostadin Bogdanoski
Olga Aleshinsky*
Eva Pyrek*
Anca Andrei
Margaret Bonham
Birgit Euler
Piotr Jeczmyk
Christo Kasmetski
Aleksander Krapovski
Oleg Shport
Oksana Solovieva
Yana Tsanova
Kerstin Gidde**
Nikolai Katsarski**
Manel Porta**

Segons violins

Annick Puig*
Emilie Langlais*
Monica Harda
Liu Jing
Dorothea Biehler
Mercè Brotons
Elena Ceausescu
Andrea Ceruti
Charles Courant
Kalina Macuta
Mihai Morna
Alexandre Polonski
Ariadna Padró**
Biel Graells**

Violes

Paul Cortese* **
Fulgencio Sandoval
Birgit Renata Schmidt
Claire Bobij
Bettina Brandkamp
Vincent Fillatreau
Nicolae Giurgea
Franck Tollini

Anna Aldomà**
Alicia Salas**
Laura Erra**
Vicent Nogués**

Violoncels

Cristoforo Pestalozzi*
Adam Glubinski
Mathias Weinmann
Esther Clara Braun
Carme Comeche
Rafael Sala Vivas
Juan Manuel Stacey Stacey
M. Eulàlia Valero
Oriol Aymat**
Elisa González**

Contrabaixos

Sávio de La Corte*
Cristian Sandu
Francesc Lozano
Lluís Rusiñol
J. Miguel Such**
Trent Hellerstein**
Nenad Jovic**
Abigail Herrero**

Flautes

Albert Mora*
Joan Renart*
Alexandra Miletic
Mirjam Plas (picc)**

Oboès

César Altur*
Emili Pascual*
Enric Pellicer
Raúl Pérez

Clarinetes

Philip Cunningham*
Juanjo Mercadal*
Dolors Payà

J. Antonio Gómez (CLB)*

Fagots

Bernardo Verde*
J. Pedro Fuentes
Francesc Benítez (CFg)*
Irene Ortiz**

Trompes

Arturo Nogués*
Ionut Podgoreanu*
Carles Chordà
Enrique Martínez
Francisco Rodríguez
Ignacio Zamora
Jorge Vilalta**
Stef van Hertzen**

Trompeta

Miquel Àngel Bosch*
Àngel Vidal
J. Anton Casado

Trombons

J. Carlos Matamoros* **
Luís Bellver
David Morales
Detlef Hillbricht (TB)*
Francesc Sánchez Orteu (trompeta baixa)*

Tuba

J. Miguel Bernabeu*

Arpa

Tiziana Tagliani**
Aida Aragoneses**

Percussió

Artur Sala Bossy*
Jordi Mestres*
Ferran Armengol**
Enric Monfort**
Salvador Soler**

* solistes

** col·laboradors

Gran Teatre del Liceu

Josep Pons director

Josep Pons és, des del 2003, director principal i artístic de l'Orquesta y Coro Nacionales de España (OCNE), amb la qual ha promogut una intensa renovació artística. L'OCNE és, avui dia, un exemple de qualitat i programació, amb uns compromisos de futur que inclouen l'enregistrament de 9 CD fins al 2013 amb el segell Deutsche Grammophon, i diverses gires per Europa i Àsia. El 2010 va ser nomenat director musical del Gran Teatre del Liceu, càrrec que començarà a exercir la temporada 2012-2013.

Josep Pons va començar la formació musical en el cor infantil de l'Escolania de Montserrat. Més tard, ha estat director artístic i musical de l'Orquesta de Cambra del Teatre Lliure (1985-1997), i de l'Orquesta Ciudad de Granada (1994-2004). Alhora, ha desenvolupat una intensa i fructífera col·laboració amb el segell Harmonia Mundi France, que ha donat com a resultat 20 àlbums que han contribuït a actualitzar les interpretacions de música espanyola, y han rebut premis tan importants com el Diapasó d'or, el CD Compact Award, el CHOC de Le Monde de la Musique, 10 premis Repertoire, un Timbre de Platin, el premi Télérama, el Grand Prix du Disque Charles Cros i diversos premis de Música Clàssica de Cannes.

Actualment Pons és director invitat principal del Gran Teatre del Liceu de Barcelona, on ha dirigit produccions com *La flauta màgica*, *El barber de Sevilla*, *Peter Grimes*, *El castell de barba blava*, *Wozzeck*, *The Light House*, *La voix humaine*, *The Turn of the Screw*, *King Roger* i les estrenes de *DQ* de Turina i *Gaudí* de Guinjoan, ambdós enregistrats en DVD. També ha dirigit, entre d'altres, l'Orquesta Nacional de França, les filharmòniques de Rotterdam, Estocolmo, Tòquio i Ràdio França, les simfòniques de Götteborg, la BBC i Nacional Danesa, l'Orquesta de París i la del de Capitol de Toulouse, la Nacional de Bèlgica, la Gulbenkian, la Nacional de Lió i la Suisse Romande. La temporada 2010-2011, a més de moltes de les orquestres ja esmentades, Pons va dirigir la Die Deutches Kammerphilharmonie Bremen i, per primera vegada, la Filharmònica i la Sächsische Staatskapelle de Dresden. Els seus projectes de futur inclouen debuts amb la BBC Simfònica Escocesa, la Gewandhaus de Leipzig i la Residentie Orkest / Filharmònica de la Haya. El 1999, va rebre el Premi Nacional de Música del Ministeri de Cultura espanyol, en reconeixement al seu treball a favor de la música del segle XX, i per la qualitat de les interpretacions i la programació que realitza.

Josep Pons va dirigir l'OBC per darrera vegada a L'Auditori el mes de març d'aquest mateix any 2012.

PROPERES CONCERTS A L'AUDITORI

+ informació a www.auditori.cat
www.obc.cat

Segueix-nos a:

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA I NACIONAL DE CATALUNYA

MAIG divendres 4 21h | dissabte 5 19h | diumenge 6 11h - Sala 1 Pau Casals Preus de 20€ a 45€
dimarts 8 21h - Preu 25€

LA GRÀCIA DE SCHUBERT

SCHUBERT *Obertura italiana* | **BAGUER** *Simfonia núm. 2* | **WEBER/BERLIOZ** *Invitació a la dansa "Le Spectre de la rose"* | **SCHUBERT** *Simfonia núm. 3*

Guillermo García Calvo director

MAIG divendres 18 21h | dissabte 19 19h | diumenge 20 11h - Sala 1 Pau Casals Preus de 20€ a 45€

LES MIL I UNA NITS

WAGNER *Siegfried-Idyll* | **DEBUSSY** *Jeux* | **RIMSKI-KÓRSAKOV** *Schéhérazade*

Kazushi Ono director

TEMPORADA DE CAMBRA I RECITALS

MAIG dijous 3 20:30h - Sala2 Oriol Martorell Preu 25€

QUARTET CASALS IV

HAYDN *Quartet op. 54 núm. 2* | **XOSTAKÓVITX** *Adagio. Allegretto* | **SCHUBERT** *Quartet en Sol major D887 núm.15*

Vera Martínez Mehner i **Abel Tomás Realp** violins · **Jonathan Brown** viola
Arnau Tomás Realp violoncel

TEMPORADA MUSIQUES MODERNES

MAIG divendres 4 21.30h - Sala2 Oriol Martorell Preu: 15€

CANÇONS DE LA VERITAT OCULTA

Judit Neddermann canta **Pere Calders**

En el centenari del naixement de Pere Calders, 12 músics de l'escena independent han elaborat 12 cançons a partir de 12 contes.

Fes dissabte amb l'OBC

A partir d'ara escoltar l'OBC et sortirà a meitat de preu si véns dissabte dues hores abans del concert.

50%
de descompte
A LES
TAQUILLES
DE L'AUDITORI

Per a abonats a l'OBC,
menors de 26 anys i
persones aturades.

Entrades limitades segons
l'aforament.

TEMPORADA 2012-2013

LA NIT DE L'AUDITORI

11

DE MAIG
21H.

RESERVA LA TEVA ENTRADA GRATUÏTA
PER A LA GALA DE PRESENTACIÓ A TRAVÉS DEL 902 228 238
O BÉ AL WEB WWW.AUDITORI.CAT

VINE A DESCOBRIR-LA!

L'AUDITORI

Lepant 150
08013 Barcelona

18h. Portes obertes Museu de la Música
19:30h. Concerts a l'exterior de L'Auditori
21h. Gala presentació de la temporada

www.auditori.cat

 Ajuntament
de Barcelona
Institut de Cultura

 Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura